

Mesto: Bratislava

Mestská časť: Bratislava – **Lamač a Rača**

Adresa: Malokarpatské námestie – budova úradu (Lamač);
Detvianska ulica - pamätná hasičská izba (Rača)

Typ pamätihodnosti: kategória 1B –hmotné hnutel'né pamätihodnosti

Názov pamätihodnosti: **Zástavy vojenských vyslúžilcov**

Č. v zozname MČ: Lamač - LAM-1B-2; Rača - RAČ-1B-4

Lamač – spolková zástava

Detail maľby sv. Rozálie v Lamači

Popis: Zástava vojenských vyslúžilcov v Lamači má tvar štvorca s rozmermi strán cca 1 m. Je vyhotovená z pevnej hodvábanej látky, ktorá je zdvojená. Na čelnej strane je v kruhovom medailóne namaľovaný portrét generála Milana Rastislava Štefánika. Medailón lemuje vyšívajúci nápis : „*Spol. vysl. Vojakov č.18 generála M. R. Štefánika v Lamači. Rok 1936*“. Jednotlivé rohy zástavy sú dekorované ornamentmi vyšívajúcimi zlatou niťou, ktorých hlavným motívom je lipová ratolesť. Druhá strana zástavy má na centrálnom mieste medailón s obrazom sv. Rozálie - patrónky Lamača. Okolo medailónu je text: „*Náš smer, náš cieľ – chráni vlasť a mier.*“. Rohy sú rovnako dekorované ornamentmi. Zástava je po svojom obvode lemovaná zlatými strapcami. Jej súčasťou je aj drevená žrd' opatrená kovovými plieškami s menami zakladajúcich členov spolku.

O vzniku spolku a jeho činnosti hovorí ich webová stránka: „Spolok vyslúžilých vojakov bol v Lamači založený v roku 1936 a patrí medzi najstaršie spolky, ktoré dodnes aktívne v Lamači pôsobia. Spolok bol založený bývalými legionármi I. svetovej vojny na počesť Milana Rastislava Štefánika, ktorého meno majú hrdó uvedené vo svojom názve.

Pôvodne bol založený na podporu pozostalých po padlých legionároch, ktorí bojovali na východnom fronte. Títo pozostalí patrili medzi tých najchudobnejších. Ich domy boli v Lamači označené tabuľkou s názvom „Legionár“ a spolok ich finančne podporoval.

Od tých čias sa činnosť členov preniesla trochu do inej podoby. Nezabudnuteľné sú ich aktivity- spolok organizoval každú hodovú zábavu, staral sa o úpravu parku na Vrančovičovej ulici, udržiaval pamätník Bitky pri Lamači, ktorý sa nachádza v blízkom lese smerom na Železnú Studničku. V roku 1970 oplotili lamačský cintorín, o čom svedčí aj pamätná tabuľa umiestnená pri vchode.

Keďže z pôvodných pobočiek na Slovensku už viac ako polovica zanikla, môžeme byť právom hrdí, že v Lamači tento Spolok vyslúžilých vojakov, jeho 18-ta odbočka, funguje už viac ako 70 rokov.“

Literatúra a pramene: <http://svvl.wbl.sk/Historia.html>

Rača – spolková zástava

Popis: **Hlavná spolková zástava** vojenských vyslúžilcov v Rači má tvar štvorca , je z hrubozrnného plátna pošíteho hodváhom v rozmere 115 x 108 cm. Na čelnej strane je v kruhovom medailóne namaľovaný portrét generála Milana Rastislava Štefánika vo vojenskej uniforme. Medailón lemuje vyšívaný nápis : „*Spolok vyslúž. vojakov č.22 Generál M. R. Štefánik v Račištorf 1934- 1936* “ Jednotlivé rohy zástavy sú dekorované ornamentmi vyšívanými zlatou niťou. Druhá strana zástavy má na centrálnom mieste medailón s obrazom patrónov Rače – apoštolov sv. Filipa a Jakuba. Okolo medailónu je bohatý vyšívaný rám a text: „*Bud’me svorní verní vlasti a národu!*“ Rohy sú rovnako dekorované ornamentmi. Zástava je po svojom obvode dekorovaná farebným pásom vo farbách trikolóry. Súčasťou zástavy je aj žrd’ s donačnými plieškami, na ktorých sú mená donátorov a zakladajúcich členov spolku . Spolkové zástavy sú dokladom bohatej spolkovej činnosti v Rači.

Spolok vyslúžilých vojakov generála M.R. Štefánika v Rači

(vtedy Račištorf) bol založený 15.8.1934. Spolkovú miestnosť mali v hostinci Peklo. Zástavu posvätili v roku 1936. Spolok sa pravidelne zúčastňoval národnej púte k mohyle generála Štefánika na Bradlo. Po roku 1989 bola činnosť spolku obnovená. Dnes sa členovia stretávajú v Rači, v budove bývalej Hasičskej zbrojnice, kde majú upravené priestory. Zasadacia miestnosť je plná veľmi zaujímavých predmetov viažucich sa k členom spolku, sú tu uložené uniformy, zástavy, knihy a množstvo rôznych dokumentov a fotografií. O túto mimoriadnu zbierku sa dnes vzorne

stará súčasný predseda Zväzu vyslúžilých vojakov gen. M.R.Štefánika, pán Jozef Moravanský.

Sv. Filip a sv. Jakub

Spolková miestnosť v Rači

Literatúra a pramene:

1. Havlovič Ľ.: Rača – z dejín a pamiatok obce (Bratislava 2002)
2. Informácie od p .J. Moravanského – predsedu Spolku vyslúžilých vojakov

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: júl 2010